

הלכות הדף היומי

מסכת גידושין

תוכן

- א. לא הוזהרו כשירות להנשא לפסולים.....1
- ב. דבר תורה שתוקי כשר מאי טעמא רוב כשרים אצלה ומיעוט פסולין אצלה ואי אזלי אינהו לגבה כל דפריש מרובא פריש.....2
- ג. אזלא איהי לגבייהו הוה ליה קבוע ... כמחצה על מחצה דמי.....3
- ד. ממזר ודאי הוא דלא יבא הא ממזר ספק יבא בקהל ודאי הוא דלא יבא הא בקהל ספק יבא ... מעלה עשו ביוחסין.....5
- ה. דבר תורה אסופי כשר ... ומה טעם אמרו אסופי פסול ... מעלה עשו ביוחסים.....6
- ו. מצאו מהול ... משלטי הדמיה ... שייף משחא ומלא כוחלא רמי חומרי תלי פיתקא ותלי קמיעא ... תלי בדיקלי ... בי כנישתא סמיכתא ... לאו יש בו משום אסופי.....8
- ז. כל זמן שבשוק אביו ואמו נאמנים עליו נאסף מן השוק אין נאמנים עליו ... הואיל ויצא עליו שם אסופי ... ובשני רעבון אף על פי שנאסף מן השוק אביו ואמו נאמנים עליו.....10
- ח. חיה נאמנת לומר זה יצא ראשון וזה יצא שני במה דברים אמורים שלא יצתה וחזרה אבל יצתה וחזרה אינה נאמנת.....10
- ט. שלש נשים שהיו ישנות במטה אחת ונמצא דם תחת אחת מהן כולן טמאות בדקה אחת מהן ונמצאת טמאה היא טמאה וכולן טהורות אמר רב חסדא שבדקה עצמה כשיעור ווסת 10
- י. נאמנת חיה לומר זה כהן וזה לוי זה נתין וזה ממזר במה דברים אמורים שלא קרא עליה שם ערער אבל קרא עליה ערער אינה נאמנת ... ערער חד ... היכא דליכא חזקה דכשרות חד נמי מהימן.....12
- יא. נאמן בעל מקח לומר לזה מכרתי ולזה אין מכרתי במה דברים אמורים בזמן שמקחו בידו אבל אין מקחו בידו אינו נאמן.....13

דף עג.

א. לא הוזהרו כשירות להנשא לפסולים

כבר התבאר במסכת ימות דף פד: שדוקא¹ הכהנים הוזהרו שלא לישא הפסולות לכהונה, אבל הכהנות לא הוזהרו לינשא לפסולי כהונה, שנאמר (ויקרא כא פסוק א) אִמֵּר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְלֹא בָנוֹת אֶהֱרֹן, לפיכך

¹ שו"ע ונו"כ שם ז כב

הלכות הדרה היומי

מסכת קידושין

כהנת מותרת לינשא לחלל, ואפילו לגר ועבד משוחרר². כמו שהתבאר לעיל דף עב: ודרה סו.

אבל בכל מקום שהוא מוזהר עליה, היא גם כן מוזהרת שלא לינשא אותו, שנשים שוין לאנשים בכל העונשים.

ב. דבר תורה שתוקי כשר מאי טעמא רוב כשרים אצלה ומיעוט פסולין אצלה ואי אזלי אינהו לגבה כל דפריש מרובא פריש

כבר התבאר במסכת כתובות דף טו. שלהכשיר פנויה שנבעלה ואין עדות מי הבעל, להתיר את זרעה לישראל, סומכים על דבריה או על רוב כשרים אצלה.

אך אם אינה בפנינו לבדקה או שהיא שוטה, דבר תורה כשר³, שהולכים אחרי רובא דעלמא שהם כשרים אצלה, אבל חכמים עשאוהו לספק ממזר מדרבנן⁴ שמא לפסול נבעלה, ואסור בממזרת ודאי ובישראלית⁵. אבל אם אין ממזרים בעיר⁶, או שידוע שהבעל הא אצלה ואין חשש שהלכה אליו⁷, הולד כשר⁸. וכן בתרי רובי הולד כשר.

² אולם בניה חללים כמבואר שם מזז

³ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ד כו

⁴ ודוקא בפנויה הולד הוא ספק ממזר, אבל אשה שזינתה תחת בעלה אפילו היא אומרת של פלוני הוא וממזר הוא, אין חוששין לדבריה, שתולין רוב בעילות בבעלה וכשר הוא, ומותר בקרובי אותו פלוני שאומרת עליו שממנו נתעברה.

⁵ ואפילו אם אומרת האם של פלוני הוא ואנו יודעין שאם היה מאותו פלוני שהיה ממזר ודאי, כגון שהוא ממזר או אחד מן העריות אצלה, אין זה הולד ודאי אלא ספק, דלא אשכחן שהאמינתה תורה את האם על בנה לומר שממזר הוא ולהתירו בממזרת, ואפילו אם אותו פלוני מודה שנבעלה לו אינו אלא ספק ממזר, דאמרינן כשם שזינתה עם זה כך זינתה עם אחר. שו"ע שם וב"ש לט

⁶ שאז ליכא למיחש למידי שאף אם מכותי נתעברה הולד כשר ולמה אין חוששין שזינתה עם קרוביה שהולד מהם ממזר נ"ל משום דדבר שאינו מצוי הוא כלל לזנות עם הקרובים שמהם הולד ממזר. ערוך השולחן אבן העזר סימן ד סעיף לד

⁷ שהרי בכה"ג הולכים אחרי הרוב שרק בהלכה היא אליהם הוי קבוע וכמחצה על מחצה. ערוה"ש שם

⁸ שבשהולד כשר לקהל כשר ג"כ לכהן וא"א לחלק ביניהם כגון אפילו ברוב ממזרים והיא אומרת לכשר נבעלתי כשר הולד אפילו לכהונה, מיהו אם היא גרושה או שייך בולד ג"כ תחילה ודיעבד כי שמא כהן בא עליה והולד חלל. ב"ש שם ו לא

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

במקום בו אין אפילו מיעוט פסולין אין צריך תרי רובי, לפיכך כשיש ליהודים שכונה בפני עצמם ואין דרך עכו"ם מפסיק הרי זה כעיר בפני עצמה, וכאלו לא היה דרים שם גוים ואם אין שם ממזרים או חללים או קרובי משפחתה שהם ערוה עליה⁹, וידוע שנבעלה שם¹⁰ הרי היא כשרה לכהונה¹¹.

כשידוע עם מי זינתה אך יש חשש שאולי זינתה גם עם אחרי¹², מועיל רוב אחד להכשירה¹³, וי"א¹⁴ שכשרה אפילו ברוב פסולים.

כשבא אחד ומודה שהוא הבועל והוא כהן יכול לישא אותה אפילו ברוב פסולים¹⁵. אם נאנסה ואין ידוע מי האנס אפילו בתרי רובי והיא אומרת בברי לכשר נבעלתי י"א¹⁶ שאסורה לכהונה, וי"א¹⁷ שבתרי רובי כשרה, ולכו"ע אם נשאת לא תצא¹⁸.

ג. אזלא איהי לגבייהו הוה ליה קבוע ... כמחצה על מחצה

דמי

ראוה¹⁹ שנבעלה בעיר או שנתעברה בעיר²⁰, אפילו היו תרי רובי²¹ המצויין בעיר כשרים, כגון רוב העיר כשרים ורוב שיירות העוברים שם ממקום אחר הם גם כן כשרים, אם היה שם פסול אחד כגון גוי אחד או חלל אחד ועבד וכיוצא בהם מי שפוסל אותה בביאתה²², הרי זה לא תינשא לכתחלה לכהן,

⁹ בית מאיר שם

¹⁰ ואם אין ידוע יש לחוש שהלכה למקום אחר. עיין בית מאיר שם.

¹¹ ב"ש שם ו' לא

¹² כגון שראוה שנוהגת פריצות וחבה יתירה עם אחרים.

¹³ ב"ש שם

¹⁴ דגמ"ר שם קהלת יעקב (לבעל נתיח"מ) שם וראיתו דבהדיא תנן במשנה דאף לר"י דמחמיר ופוסל מ"מ קאמר עד שתביא ראיה לדבריו. מוכח בהדיא דכשמביאה ראיה שפלוני שנבעלה לו כשר היה אפילו לר"י כשר וכ"כ בספר הפלאה וזה פשוט מאד

¹⁵ קהלת יעקב שם

¹⁶ ב"ש שם

¹⁷ קהלת יעקב שם ועיין בערוה"ש לו שלטור ודאי כשרה שהרי אין אנו צריכים לאמירתה בתרי רובי.

¹⁸ ב"ש שם

¹⁹ שו"ע ונו"כ ו' יח

²⁰ משמע מכל הפוסקים כשהיה במקום זה ונתעברה ואיכ' במקום זה תרי רובי לא חיישינן שמא זנתה במקום אחר אשר אין שם תרי רובי אלא אומרים כאן נמצא כאן היתה הזנות דהא קי"ל לענין איסור לא מחזיקים במקום למקום. אף על גב דכאן הוי דבר דניידי דהיא הולכת תמיד מ"מ לא חיישינן שמא זנתה במקום אחר.

²¹ ב"ש שם לד

²² ב"ש שם לג

²² כתב בנימוקי יוסף ס"פ אלמנה לכ"ג (כג, ב מדפי הרי"ף) דהיכא דאיכא אבי' או אחי' בעיר דה"ל לדירה חייבי כריתות והולד ממזר חיישינן למיעוטא ע"ש ועמ"ש בזה בש"ש ש"ד פ' כ"ב. אבנ"מ שם א ועיין ערוך

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

אפילו היא אומרת לכשר נבעלתי, שאין כאן רוב, שכל קבוע כמחצה על מחצה דמי²³ שהרי נולד הספק במקום הקביעות שהרי הבעל בביתו במקום הקביעות הוא²⁴ והרי נולד הספק על האשה כדלהלן, וספיקא דאורייתא לחומרא, ומעלה עשו ביוחסין שלא לסמוך על דבריה. ויש אומרים²⁵ שאפילו נתעברה בעיר אפילו אם אין שם אלא חד רובא, אם הלך הבעל אליה יש לומר כל דפריש מרובא קא פריש, כלומר שפרש הוא מרוב הכשרים, ותנשא לכהן אפילו לכתחלה אם אומרת לכשר נבעלתי.

אם נשאת לכו"ע לא תצא, הואיל והיא אומרת לכשר נבעלתי, אין מחמירים משום מעלת יוחסין להוציאה אפילו ברוב פסולים כמבואר לעיל²⁶.

היתה אילמת או חרשת שאין יכולין לשאול את פיה²⁷, או שאמרה אני יודעת למי נבעלתי, או שהיתה קטנה או שוטה שאינה מכרת בין כשר לפסול, הרי זו ספק זונה ואפילו ניסת לכהן תצא, ובניה ספק חללים²⁸. שהרי זה כמחצה על מחצה דמי. אלא אם כן היו שני רובים המצויין בעיר כשרים, כגון רוב העיר כשרים ורוב שיירות העוברים שם ממקום אחר הם גם כן כשרים, אז לא תצא²⁹, וי"א³⁰ שאף לכתחילה

השולחן שם סעיף לח שאין חוששין שמא זינתה עם קרובה ואף על פי שהיא אתם בבית אחד א"כ היא חשודה מהם בחשד שיש בו ממש.

²³ ואע"ג שאם הלך הוא אצלה לא הוי קבוע אלא פירש לדעה זו גזרי' אטו שהלכה היא אליו שהוא קבוע. ביאור הגר"א שם נד

²⁴ וקצת צ"ע שא"כ אף בדניידי בפרשת דרכים ליחשיב כקבוע ואפילו בהלך הוא אליה שהרי הא מבואר הוא שכל שיש א' שיועד מהקביעות, אף שללוקח הוא ספק שלא נודע מ"מ קביעות גמור הוא עיין פר"ח י"ג ופ"ת ו' והובא במשמרת הבית ק"כ, ובפמ"ג יורה דעה הלכות תערובות סימן קי שפ"ד יד וא"כ כיון שהבעל יודע ובשעת הביאה הוא אין לו ספק א"כ הרי זה כקבוע אולם יש לחלק דמ"מ הספק נולד מחמת שאנו איננו יודעים וידעיתו אינו שמוה לקבוע אלא אם הוא במקום קביעות.

²⁵ הוא דעת הטור דבטוענת ברי חד רובא מהני. ח"מ שם ח

²⁶ ח"מ שם טו מז

²⁷ עיין בתשובת נו"ב ס"ס ז' שכתב הדבר תמוה דמה בכך שהיא אלמת והלא בת דעת היא ויכולה לרמוז רמוזי וכן קטנה אם אומרת לפלוני הוה נבעלתי אנן מכירין את פלוני אם כשר הוא או פסול. והנראה בזה שהרמב"ם סובר דהא דסומכין על דבריה מפני שיש סיוע לדבריה דאשה מזנ' בודקת ומזנה כו' אבל באומרת אני יודע הרי חזינן שלא בדקה או בחרשת שאינה בת דעת לא שייך בה בודקת וגם לא שייך בה אמירה ולא רמיזה וכן בקטנה שאינה מכרת בין כשר לפסול ל"ש בודקת ובאלמת י"ל ג"כ שכיון שהיא אלמת אינה רגילה כ"כ עם בני אדם ואינ' בקיאה באנשים לידע מי כשר כו' ע"ש.

²⁸ ערוך השולחן שם סעיף לו.

²⁹ צ"ע אמאי לא חילקו בין הלך הוא אליה שלא תצא, להלכה היא אליו שתצא שכל קבוע ולא מהני תרי רובי. ואפשר דחשיב חד רובא דאולי הוא מאנשי סיעה ובזה אינו קבוע, וכן משמע בט"ז ס"ק טו, ולפי"ז אי ידעי' דהוא מאנשי העיר אסורה אפילו בדיעבד. וכן משמע בב"ש ל"ד אולם שם כתב בשם הרשב"א שאפילו בידוע שהוא מאנשי סיעה לא חשיב תרי רובי.

³⁰ כדעת המ"מ בדעת הרמב"ם לעיל דבתרי רובי תנשא לכתחילה אפילו אינה אומרת ברי. כמבואר בב"ש שם לב ובח"מ יז, והמחבר כאן סתם אך לעיל גבי נבעלה בשדה כתב דבעי' טענת ברי.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

תנשא. וברוב אחד תצא³¹. אבל לכתחלה לא תנשא אפילו בשני רובים³². וי"א³³ שאם היתה אלמית או חרשת שאין יכולין לשאול את פיה ויש שם שני רובים תנשא לכתחלה, שכיון שהלך הוא אליה אמרינן כל דפריש מאחד מתרי רובא קפריש.

אם הלכה היא אליו שנשאר הוא במקומו, לכו"ע הוי קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, ואפילו בתרי רובא לא תנשא לכתחלה³⁴ כנוכר.

ואם הוא סתמא שאין ידוע מי הלך למי, אזלינן גם כן לקולא בתרי רובא ותנשא אפילו לכתחלה, שכיון שמן הדין אפילו בחד רובא סגי, אלא משום שמעלה עשו ביוחסין החמירו, בכל שאינו ידוע הולכים אנו לקולא³⁵.

ד. ממזר ודאי הוא דלא יבא הא ממזר ספק יבא בקהל ודאי הוא דלא יבא הא בקהל ספק יבא ... מעלה עשו ביוחסין

דין תורה³⁶ שספק ממזר מותר לבוא בקהל שנאמר לא יבא ממזר בקהל י"י ממזר ודאי אסור לבוא בקהל ולא ספק³⁷, אבל חכמים עשו מעלה ביוחסין ואסרו גם הספיקות לבוא בקהל, לפיכך ממזר ודאי מותר לישא ממזרת ודאית אבל ממזר ספק או שתוקי או אסופי אסור לישא בת ישראל.

³¹ זהו בין לרמב"ם ובין להרמב"ן והרשב"א והר"ן, כמבואר לעיל מהב"ש שם לב. וכ"כ בביאור הגר"א שם נג, וכן להדיא באבנ"מ ט

³² כדעת הב"י בדעת הרמב"ם לעיל שלכתחילה תנשא רק באומרת ברי.

³³ והיא דעת הטור שעל אף שאינה טוענת, שלדעה זו בטוענת ברי נאמנת אף ברוב אחד כמבואר לעיל. ח"מ יח. וערוך השולחן שם סעיף לו כתב שאף הרמב"ם יודה בזה.

³⁴ וצ"ע זה רק באמרה אך אם לא אמרה ושותקת אמאי לא תאסר אף בדיעבד ואף בתרי רובי שהרי קבוע הוא וכמחצה על מחצה. וצ"ל דדינא דקבוע אינו אלא חומרא בעלמא דסוף סוף איכא רובא שמא הבעל מרו סיעה כשרים וכמו דאמרינן בספק שמא הלך הבעל אצלה ואפילו הלכה היא הוה כמחצה על מחצה וממילא דהוי רובא להיתר.

³⁵ ע"כ באומרת ברי דאל"ה בחד רובא לא מהני שהרי ספק קבוע הוא. אולם עיין בט"ז ס"ק טו שכתב שמסתמא לא מחמירין לומר שמא הלכה לשם, אלא יש שם גם רוב העיר, והטעם כיון דעכ"פ יש חד רוב בבירור כלומר רוב סיעה ורוב השני הוא ספק לא גזרינן כאן משום רוב העיר גרידא כיון דברוב עיר נמי יש ספק ולא גזרו משום רוב עיר אלא משום רוב סיעה. שבודאי יש שם קבוע. ועיי"ש במגיה שכתב סברא הא דאמרו דרוב א' לא מהני היינו אם רוב העיר הוא קבוע בודאי, אבל בספק קבוע הוה כתרי רובי. דדינא דקבוע אינו אלא חומרא בעלמא דסוף סוף איכא רובא דשמא הלך הבעל אצלה ואפילו הלכה היא הוה כמחצה על מחצה וממילא דהוי רובא להיתר. וכ"ה ב ערוך השולחן שם סעיף לח

³⁶ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק טו הלכה כא

³⁷ ועיין שער המלך שם שכתב לכאורה היה נראה דדוקא גבי ממזר הוא דשרינן ממזר ספק וקהל ספק משום דאיכא בהו יתורא דקהל אבל גבי עמוני ומואבי כיון דלית לן יתורא דקרא אפי' עמוני ספק וקהל ספק אסור ד"ת. ועיי"ש מה שהאריך.

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

ה. דבר תורה אסופי כשר ... ומה טעם אמרו אסופי פסול ... מעלה עשו ביוחסים

כבר התבאר במסכת כתובות דף טו: ומסכת יומא דף פד: שתינוק שנאסף מן הרחוב ואין יודעים מי הם הוריו³⁸, וניכר שהושלך³⁹ לשם כדי שימות⁴⁰ שהוא ספק ממזר, לפי שחוששים שמא נולד מאחת מן העריות. והוא שחז"ל קראו לו האסופי⁴¹, מדין תורה אסופי מותר להתחתן בישראל, שנאמר (דברים כג פסוק ג) לא יבא ממזר בקהל ה' וגו', ודורשים: ממזר וודאי הוא שלא יבוא בקהל ה', אבל ממזר ספק יבוא⁴², אלא שמעלה עשו חכמים ביוחסין, שלא יתחתן עמו ישראל ולא ממזרת ואפילו לא ספק ממזרת. ואין לספיקות אלו תקנה⁴³ אלא שישאו מן הגרים⁴⁴ והולד הולך אחר הפגום.

³⁸ שו"ע ונו"כ ד לא

³⁹ אבל אם יש הוכחה שלא הושלך לשם מיתה, בין שיש הוכחה בנפול, כגון שהוא מהול, או שאיבריו מתוקנים ומיושרים כמו שעושים לנערים, או שהוא משוח בשמן, או ששמו לו כחול בעיניו, או תלו לו קמיע, בין שיש הוכחה במקום, כגון שנמצא במקום שרבים מצויים שם, או שתלוי במקום באילן שאין החיה מגעת שם והיה סמוך לעיר, או שנמצא בבית הכנסת הסמוך, או בצידי רשות הרבים, אין בו משום אסופי, כיון שחוששין עליו לשומרו, ולא הושלך שם אלא משום רעבון (שו"ע שם)

⁴⁰ ועיין בנב"י קמא אבהע"ז סי' ז שהקשה "והנה לכאורה הדבר תמוה דהרי בגוף דין איסור לבוא בקהל אין חילוק בין שתוקי לאסופי דשניהם אסורין לבוא בקהל. והנה כל אסופי מלבד שהוא אסופי הוא ג"כ שתוקי שהרי לא נבדקה אמו ולא אמרה ממי נתעברה וילדה ואטו משום דגם את אמו לא ידענו עדיף הוא בתמיה. וא"כ קשה טובא מה בכך דכל הני דלית בהו משום אסופי אכתי שתוקי הוא ועיי"ש שתירץ שבשתוקי כיון שעיקר הספק מתחיל מאמו אם נבעלה לאסור לה או לאו וא"כ צריכים לדון אם יש רוב כשרים או לאו ואם הלכה היא אל הבעל לא יועיל רוב, כיון שיש כאן דין קבוע שהוא כמחצה על מחצה ולחכי אם לא תעיד בפנינו אם כשר הוא או לאו הוי ספק ממזר, משא"כ באסופי כיון שאין דנים אלא על הולד אמרינן כל דפריש מרובא פריש, רק אם ניכר שהושלך למיתה א"כ יש ריעותא, ועיין בפני משה ס"ק לב שכתב שבשתוקי בעינן שאמו תעיד כיון שיש ריעותא במה שזינתה וא"כ צריכים לעדותה משא"כ אסופי שניכר שלא למיתה הושלך א"כ אדרבא מוכח שאינו ממזר ממה שהקפידו עליו ולחכי אין חוששין בו לפסול (ועיי"ש מה שתירץ על קושיית הנוב"י על סברא זו).

⁴¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ד לג

⁴² ואם יש רוב שהוא ממזר עיין בבית מאיר סעי' כו שהוכיח מהרשב"א בקידושין דף עג שרוב כודאי ואסור מן התורה כממזר ממש אמנם עיין בפני משה ס"ק לו שזה דוקא לרשב"א לשיטתו דס"ל דספק דאורייתא לחומרא מן התורה אבל לדעת הרמב"ם דספק דאורייתא לחומרא מדרבנן א"כ הא דאיצטריך קרא לממזר הוא להתירו גם בדאיתא רובא וכן עיין בישועות יעקב בארוך ס"ק יא ועיי"ש שכתב בשם השיטה מקובצת ב"מ דף ו דרוב אינו בירור גמור אלא שספק כה"ג התירה התורה וא"כ אע"ג דאיכא רוב עכ"פ עדיין ספק הוא והתורה התירתו, וכן עיין בשב שמענתא ב' פט"ו אלא ששם מחלק בין רובא דאיתא קמן לרובא דליתא קמן עיי"ש ועיין חת"ס אבהע"ז ח"א סי' סו וביו"ד סי' רפו

⁴³ שו"ע שם סעי' כד וסעי' לו ועצי ארזים ס"ק סז

⁴⁴ אבל על שפחה אסור לו לבוא לא מיבעי לדעות ששפחה אסורה לישראל מן התורה וא"כ אסורה לו מספק אלא אף לדעות שמותרת מן התורה במעלת יוחסין מחמירים ודעת הרדב"ז ח"א סי' קפח שספק מותר בשפחה (פתחי תשובה שם ס"ק כד)

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

ולפיכך אם נמצא בעיר שיש בה נכרים וישראלים, וכן תינוק הנמצא בבית יתומים שיש בו נכרים וישראלים בין שהיה רוב נכרים או רוב ישראל, הרי זה ספק נכרי לענין יוחסין⁴⁵, משום שיש מקצת נכרים או מקצת ישראל קבועים בעיר וכל קבוע בין מועט בין מרובה כמחצה על מחצה דמי⁴⁶. קידש אשה, צריכה גט מספק⁴⁷.

הטבילוהו ב"ד לשם גרות, או שטבל משהגדיל, הרי הוא לענין יוחסין כשאר אסופים הנמצאים בערי ישראל אם יש בו חשש ממזרות, ואסור בבת ישראל ואסור גם בממזרת⁴⁸, שאין הטבילה מועלת אלא להוציאו מידי נכרי⁴⁹.

אולם ילדים יהודים בבית יתומים שיש בו אפילו רוב ילדים נכרים, כשרים לקהל ואין חוששים שמא הוחלפו בנכרים⁵⁰. וחובה להוציאם משם ולגדלם בין ישראל בדתנו שלא יטמעו בין הנכרים.

כבר התבאר במסכת יבמות דף ק: ומסכת כתובות דף יג. שולד שידוע⁵¹ שנולד מכהן, אך אין ידוע בשעת לידה⁵² מי הוא אביו, אם נולד בזנות משתקין אותו מדין כהונה, הואיל ובזנות הוא ואינו ידוע ודאי מי הוא אביו גזרו בו חכמים שלא ליחסו אחר הכהונה, ואסמכוהו על המקרא דכתיב (במדבר כה פסוק יג) וְהִיטָה לוֹ וּלְזָרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנָּה עִוָּלָם, מי שזרעו מיוחס אחריו וניכר שהוא בנו מיוחס לכהונה, להוציא זה שאין ידוע שהוא בנו.

⁴⁵ עיין בבית מאיר שם שרק ליוחסין החשיבוהו כקבוע משום מעלה אבל לשאר דינים כגון פיקוח נפש לא הוי קבוע ועמא כשמש"כ בנוב"י קמא אבהע"ז סי' ז שבאסופי כיון שאין דנים אלא על הולד ממי הוא א"כ הנידון ממי פרש והוי בשר הנמצא בשוק דאמרינן כל דפריש מרובא פריש

⁴⁶ באה"ג שם ל מהמ"מ

⁴⁷ ברוב כותים מה שצריכה גט הוא משום חומרא דא"א. שהרי מדין תורה אמרינן הכא כל דפריש כמו שנתבאר אבל ודאי דאם קידשה ישראל לאחר שקידש אותה זה דצריכה גט משני מודאי ולא מספק. פ"ת שם ס"ק מב מס' קהלת יעקב, ועיי' שנתן טעם אמאי ברוב ישראל צריכה רק מספק אולם אפשר דהיינו לומר שאם קידשה אחר צריכה גט ממנו משום המעלה שעשו אך באמת אינה מקודשת לו כלל, ובניה משני ממזרים ודאי כיון דמדאורייתא מקודשת ודאי לראשון דאזלי בתר רובא.

⁴⁸ כ"ה לשיטת הרמב"ם ולהראב"ד ברוב עכו"ם מותר בממזרת ומותר בבת ישראל. ואפי' במחצה על מחצה מותר בממזרת ובבת ישראל ואי איכ' תרי רובא עכו"ם אזלינן אחר תרי רוב' ואם יש סי' באסופי כמ"ש בסעיף הקודם דאינו ממזר רשאי ליש' אשה ולא חיישינן. שמא ישא אחותו. באה"ט שם מד

⁴⁹ ובח"מ לא תמה אמאי לא הביא הראב"ד שכתב להכשירו בבת ישראל אם נתגייר והמ"מ הסכים על ידו

⁵⁰ וגם אין לחשוש שמא הולחפו בשוגג בעודם תינוקות כשלא היו ניכרים בטביעת עין. אוצר הפוסקים שם אות ד בשם האבן יקרה

⁵¹ שו"ע שם ג ט

⁵² אך אם היה ידוע ולאחר מכן נתערב במחבוא ועתה אין ידוע מי הוא אביו אע"ג שנולד בזנות הרי הוא כהן לכל דבר כיון שבעת לידה היה ידוע מי הוא אביו. מ"ז שם י

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

כיצד, עשרה כהנים שפירש אחד מהם ובעל, אף על פי שהוא ודאי בן כהן אלא שאין יודעין איזהו אביו, אין לו דין כהונה ואין עובד בבית המקדש, ואינו אוכל בתרומה⁵³, אולם אסור בכל האסור לכהנים, ואם נטמא למת או נשא גרושה לוקה, שהרי מכל מקום בן כהן הוא.

וכן אם זנתה עם כהן אחד ובתוך שלשה חדשים נשאת לכהן אחר, או להיפך⁵⁴, משתקין גם כן הולד מן הכהונה, שהרי יש שם צד זנות⁵⁵.

אולם כהן הבא על הפנוייה ויש עדים בדבר וילדה בן, ומודה הכהן שהוא בנו, הבן כהן לכל דבר ולא גזרו בזה, שהרי האב ידוע ואין חוששין שמא הפקירה נפשה גם כן לאחרים, שאין מחזיקין איסור⁵⁶.

דף עג:

ו. מצאו מהול ... משלטי הדמיה ... שייף משחא ומלא כוחלא רמי חומרי תלי פיתקא ותלי קמיעא ... תלי בדיקלי ... בי כנישתא סמיכתא ... לאו יש בו משום אסופי

אסופי⁵⁷ הנמצא ואין בו הוכחה שלא הושלך לשום מיתה, יש להסתפק בו שמא משום ממזרות הושלך לשם כדי שימות, או משום רעבון כדי שימצאוהו ויפרנסוהו, והוי ספק ממזר כמו שהתבאר, דשמא לשום מיתה הושלך. אבל אם יש בו הוכחה שלא הושלך לשום מיתה⁵⁸, כיון שיש הוכחה בגופו, כגון

⁵³ וצ"ע האם יכול לישא כפיו ולקרוא ראשון בתורה, שהרי ודאי כהן הוא. וגם אם יעלוהו מזה לאכילת תרומה דרבנן הרי כהן גמור הוא וצ"ע.

⁵⁴ כלומר שנשאת ואח"כ זנתה. ח"מ שם יב

⁵⁵ קשה למה לא אמרינן זיל בתר רובא ורוב בעילות תולין בבעל לו יהא זינתה תחת בעלה הולד כשר ואפשר לו' דלכהונה החמירו יותר. ח"מ שם. ואינו נראה לי כי רוב בעילות דתלינן בבעל היינו בזנתה תחת בעלה אז אמרינן כיון דהבעל מצוי לה בודאי רוב בעילות ממנו אבל אם זנתה קודם הנשואין י"ל דכבר היתה מעוברת. ב"ש שם מז

⁵⁶ אף על פי שהאב נאמן על בנו לומר שהוא כהן להאכילו בתרומה ולחד מאן דאמר אפילו דאורייתא, אפילו הכי אינו נאמן עליו ליוחסין להשיאו אשה מיוחסת ושיהיו בניו כשרים לעבודה כו', דלתרומה נאמן במינו שיש בידו להאכילו שהרי גם כן הוא כהן וחולקין לו תרומה ואי בעי מצוי מאכיל ליה, אבל אשה אין בידו להשיאה שאין כאן מינו.

⁵⁷ שו"ע ונו"כ שם לא

⁵⁸ ע' בתשו' נ"ב סי' ז' שכתב דלכאורה קשה טובא מה בכך דכל הני לית בהו משום אסופי אכתי שתוקי הוא ומה לנו במה שאין בו משום אסופי דמה חומר יש באסופי יותר מבשתוקי ורצה מתחלה לומר דנ"מ למה שמבואר בסעיף שאח"ז נאסף מן השוק כו' אבל שתוקי אמו נאמנת עליו לעולם (וכן מצאתי בחידושי מהרי"ט

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

שהוא מהול, או שאיבריו מתוקנים ומיושרין, כמו שעושין לנערים, או שהוא משוח בשמן, או ששמו לו כחול בעיניו, או שתלו לו קמיע בצוארו⁵⁹.

בין שיש הוכחה במקום, כגון שנמצא במקום שרבים מצויין שם⁶⁰, או שתלוי באילן במקום שאין החיה מגעת שם, והוא סמוך לעיר, אין בו משום אסופי. כיון שחוששין עליו לשומרו ודאי לא הושלך שם אלא משום רעבון וכשר.

אולם אף אם ימצאוהו במקום סכנה אין אומרים ודאי ממזר הוא שהרי הושלך למיתה, שיש לומר שמא משום רעבון הושלך, ואגב צערא לא העלו על דעתם אם הוא מקום סכנה או לא, ואינו אלא ספק ממזר.

גויה שהביאה ילדה ואמרה שיהודית נתנה לה להניקה, ולא מצאה עוד, ומכרה הילדה לישראל דיינין לה כגויה, וכשתטבול הרי היא גיורת⁶¹.

לקידושין דף ע"ג שתיירוץ כן ע"ש. והיה בהעלם עין מן הנו"ב ז"ל ושוב דחה זה דמסידור לשון הטור לא משמע כן אלא דאם יש הוכחה מהני אפי' לא באו אביו ואמו כלל. ורצה עוד לומר דהטעם בזה הוא דשתוקי שאנו יודעים את האם מי היא וא"כ ע"כ בזנות נתעברה וכיון שיש כאן ריעותא דזנות לכך חששו חכמים לפוסלו ולעשותו ספק ממזר אבל אסופי שיכול להיות הורתו ולידתו בכשרות מאיש ואשתו אין לנו לחוש לשום חשש אפילו משום מעלה ביוחסין רק שזהו הריעותא וסי' שנולד בזנות דלמה השליכוהו אבל אם יש בו סי' שלא השליכוהו לשם מיתה גם משום שתוקי אין בו שאין כאן שום ריעותא. ושוב הקשה גם על זה מהגמרא קידושין דף ע"ג. ולכן מסיק דההפרש הוא דשתוקי שידענו את אמו וצריכין לדון גם על האם ולדידה הוי קבוע דלמא אזלא אידי לגבייהו ולכך האם והולד פסולים אבל אסופי אנו דנין רק על הולד והולד מקרי פירש כמו בט' חנויות כו' דבשר הנמצא בשוק אמרי' כל דפריש מר"פ ולכך ליכא באסופי שום חשש רק מדרבנן החמירו באסופי אפי' ברוב כשרים משום רגלים לדבר שהרי השליכתו למיתה ולא חסה עליו ולהכי היכא שיש הוכחה שלא השליכתו מחמת פסולו הוא כשר משום שיש רוב כשרים ומשום שתוקי אין לאסרו דכל דפריש מרובא פריש. ואף דאמרי' בכתובות ט"ז דבעי' תרי רובי ליוחסין היינו ליוחסין דכהונה אבל ליוחסין דישראל סגי בחד רובא כו' והאריך בזה: (וע"פ הצעה הנ"ל העלה לדינא דגם בשתוקי אם לא נבדקה אמו כלל עד שמתה כגון שילדה במקום שאין ב"ד או שלא נזקקו הב"ד לזה לשלוח לשאול את פיה ממי נתעברה עד שמתה האם בלי בדיקה ושוב אין לנו שום עסק לדון על האם ממי נבעלה ואין אנו דנין רק על הולד והולד מקרי פירש ואין שום רגלים לדבר שפסול הוא שהרי גדלתו אמו ולא השליכתו א"כ אם רוב כשרים הולד כשר ע"ש באורך. וע' בס' קהלת יעקב מהגאון מליסא בס' ו' סי' ח' ובתשו' מהרי"ט ס"ב הא"ה סי' י"ח דף מ"ה ריש ע"ב מבואר ג"כ שלא כדברי הנו"ב ע"ה גם בתשו' חמדת שלמה סי' א' כתב ע"ד הנו"ב הנ"ל דעיקר דבריו תמוהים מאד כאשר האריך בזה בס' בית מאיר וברמב"ם מבואר כמעט להדיא דאפי' לא נבדקה האם עד שמתה הולד שתוקי וקאי על מ"ש לפני זה דמיירי בין ברוב כשרים בין ברוב פסולים וגם מתשו' בשמים ראש סי' ה' (הובא לעיל סי' ט"ט סק"ג) נראה מדבריו דלא כדברי הנו"ב הנ"ל ע"ש עוד. פ"ת שם מא

⁵⁹ שכל אלו מוכיחין שלא לשום מיתה הושלך שם, דאם לא כן לא היו מטריחין בו לעשות לו דברים אלו אם היתה הכונה שיומת.

⁶⁰ אמרינן ודאי כדי שימצאוהו מהרה ויחייהו הושלך שם, שאם למיתה הושלך היתה משלכת אותו במקום שאין רבים מצויין כדי שימות ברעב קודם שימצאוהו ויחייהו,

⁶¹ מהריב"ל ח"ג סי' צ"מ. מובא בבאר היטב מג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

**ז. כל זמן שבשוק אביו ואמו נאמנים עליו נאסף מן השוק
אין נאמנים עליו ... הואיל ויצא עליו שם אסופי ...
ובשני רעבון אף על פי שנאסף מן השוק אביו ואמו
נאמנים עליו**

הולד שהוא⁶² מושלך בדרך, כל זמן שהוא בשוק ובא אחד ואמר בני הוא ואני השלכתיו, נאמן וכשר הוא, הואיל ועדיין לא יצא עליו שם אסופי, וכן אם באתה אשה ואומרת בני הוא נאמנת, אבל לאחר שנאסף מן השוק ובא אביו או אמו או אפילו שניהם ואמרו בנינו הוא, אינם נאמנים הואיל ויצא עליו שם אסופי.

ובשנת רעבון אפילו אחר שנאסף מן השוק נאמנים, שמפני שהרבה נשלכין, לא רצו חכמים לפוסלו מחמת יציאת קול, שאומרים אנו הואיל שמפני הרעב השליכוהו, הם רוצים שיזונו אותם אחרים ולפיכך שתקו עד שנאסף.

**ח. חיה נאמנת לומר זה יצא ראשון וזה יצא שני במה דברים
אמורים שלא יצתה וחזרה אבל יצתה וחזרה אינה נאמנת**

אמרו חז"ל⁶³ שחיה כלומר מילדת נאמנת מיד אחר שנולד לומר זה יצא ראשונה, ומשיצא מתחת ידה שוב אינה נאמנת⁶⁴. וכן אם יצאה וחזרה אינה נאמנת⁶⁵. ולאן מדין תורה אלא דהימנוה רבנן לפי שעל הרוב אי אפשר בענין אחר⁶⁶.

**ט. שלש נשים שהיו ישנות במטה אחת ונמצא דם תחת אחת
מהן כולן טמאות בדקה אחת מהן ונמצאת טמאה היא**

⁶² שו"ע ונו"כ שם לב

⁶³ שו"ע ונו"כ חו"מ רעז יב

⁶⁴ לבוש שם

⁶⁵ פתחי תשובה שם ה

⁶⁶ לבוש אבהע"ז ד לה

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

טמאה וכולן טהורות אמר רב חסדא שבדקה עצמה כשיעור ווסת

שלש נשים⁶⁷ שישננות⁶⁸ במטה אחת ומשולבות שרגליהן מעורות זו בזו, ונמצא דם תחת אחת מהן כולן טמאות⁶⁹, ואם אינן משולבות זו בזו ונמצא דם תחת האמצעית כולן טמאות, שכן דרך במטה כשהן ישנות שהם דוחקות זו את זו בשניה ונכנסת האחת למקומה של חברתה ואין ידוע מאיזה מהן בא הדם.

מזה רק כשלא בדקה⁷⁰ שום אחת מהן, או שבדקו שלשתן ונמצאו טהורות⁷¹, אבל אם בדקה אחת או שתיים ומצאו טהור, הן טהורות והאחרת שלא בדקה טמאה שכולן תולות בה, ואם אחר כן מיד בדקה גם השלישית ומצאה גם היא טהורה, חזרו להיות כולן טמאות.

ואם מתחלה בדקה אחת ומצאה טמאה, והאחרות לא בדקו, האחרות שלא בדקו תולות בזו והן טהורות, ואין צריכות לבדוק שתולות בזו שמצאה טמאה, וכל שכן אם בדקו שתיים ומצאו טמא, שהן טמאות, והשלישית טהורה ואינה צריכה בדיקה, שהרי יש לה לתלות בשתיים שמצאו טמא.

ומה שאנו תולים באותה שמצאה טמאה, לטהר האחרות, וכן מה שאנו מטהרים לאותה שמצאה טהורה, דוקא שקנחה עצמה בעד שבידה תיכף למציאת הדם, אבל אם שהתה כדי שיעור בדיקה דהיינו כדי שתקנה בחורין

⁶⁷ שו"ע יו"ד קצ"ג

⁶⁸ ועיי"ש הדין אם הם נעורות שאם אחת מהן אומרת ברי לי שלא באתי למקום הדם נאמנת וטהורה. ועיי"ש עוד כשהן ישנות ואין רגליהן משולבות.

⁶⁹ ודוקא בבאין לשאול בבת אחת אבל בזה אחר זה שלשתן טהורות תורת השלמים נא שם

⁷⁰ שו"ע ונו"כ שם נא

⁷¹ דחששות כולוהו שוה ואין אחת מהן תוכל לתלות בחברתה

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

ובסדקין⁷², אין הבדיקה מועלת לטמאה לטהר האחרות, ולא לטהורה לטהר עצמה⁷³.

י. נאמנת חיה לומר זה כהן וזה לוי זה נתין וזה ממזר במה דברים אמורים שלא קרא עליה שם ערער אבל קרא עליה ערער אינה נאמנת ... ערער חד ... היכא דליכא חזקה דכשרות חד נמי מהימן

נשים שילדו⁷⁴ בבית אחד אשת כהן ולוי וישראל וממזר, נאמנת החיה – המיילדת אפילו לאחר זמן, ואפילו יצא מתחת ידה⁷⁵ לומר זה הוא בן כהן,

⁷² דעת הרשב"א [תורת הבית הארוך בית ז' שער ד כ, א; הקצר יט, א] דאינה מצלת חברתה אלא כשקנחה עצמה תוך שיעור וסת של מציאת הכתם ומצאה טמאה, דפסק כבר פדא שם בסוגיא [נדה ס, ב]. אבל הרא"ש [שם פ"ט סימן ג] פסק כרבי אושעיא, ולדידה אפילו אחר שיעור וסת מצאה טמאה מצלת חברתה, וכל שכן אם בדקה עצמה ומצאה טהורה דמצלת עצמה, דלא בעי תוך שיעור וסת. וכתב הב"ח [עמוד ק"ה ד"ה ומ"ש רבינו] ומיהו לא תלינן לקולא אף לרבי אושעיא לאחר שיעור וסת אלא תוך שיעור בדיקה לחורין ולסדקין, עכ"ל. ועיין סדרי טהרה צא מש"כ

⁷³ דבטמאה לטהר האחרות חיישינן שמא עכשיו הוא שראתה והדם הראשון מאחרת הוא, ובטהורה לטהר עצמה שמא ראתה ופסקה מלראות ונתקנה הלכלוך בתוכה. לבוש שם אולם עיין בחי' רע"א שם שכתב נראה דזהו רק במצאה טמאה אם בדקה דלמא לא בא הדם מיד ממש ומש"ה בעי דוקא קנחה אבל לענין בדקה ומצאה טהורה גם בדקה מהני כיון דמצאה טהורה ידוע דמתחלת הבדיקה שהיה מיד היא טהורה ובאמת קשה לי מנ"ל דלענין מצאה טהורה סגי בקנחה דלמא בעי בדיקה ממש כמו כל בדיקות שהם לברר שהיא טהורה דצריכים בדיקה גמורה וצ"ע.

⁷⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז שם לה

⁷⁵ עיין מ"ז כ שהביא שבפרישה הקשה על מה שאין מחלק כאן, ובחומ"מ סי' רע"ז מחלק הטור בין לאלתר או אח"כ, לענין זה בכור, ותרין דכאן מיירי שאין אב ואם מכחישים ושם בחומ"מ מיירי שנאמנות אפילו אב ואם מכחישים וכן בנאמנות כל ז' עכ"ל הפרישה, משמע שהוא ז"ל מפרש הך דהכא באם אב או אם מכחישים שיעור הנאמנות שלה דוקא לאלתר ובחומ"מ אם הם אינן מכחישים אותה נאמנת החיה אפילו לאחר זמן ולאלתר דהתם היינו אם הם מכחישים אותה אזי אין אנו משגיחין להם אלא לחיה וכן תוך ז' אין אנו מאמינים (אלא לה לא להאם) [צ"ל להאם ולא לה] ולא להאב, וכתב דרך זה אינו נכון לענ"ד לא הכא ולא התם דאלו הכא אם מכחישים אותה ודאי אינה נאמנת אפילו לאלתר, וא"כ כאן אין החיה נאמנת כלל נגד ערעור אב ואם, והוא ק"ו דהא התורה האמינה לאב, ותו קשה ודאי אם אמו מכרת אותו בבירור למה תהא חיה נאמנת יותר ממנה, על זה ודאי אמרינן יציבא בארעא וכו'. אלא דהענין בזה דהנאמנות הוא מדרבנן כמ"ש ב"י בשם הר"ן דעקרוה לדינא ונתנוה להחיה לפי שאי אפשר בענין אחר על הרוג, ובזה שיעור חז"ל להחיה דוקא לאלתר דאח"כ יש הכרה אחרת, וכאן נמי איירי שאין שום מכחיש וע"כ נתנו להחיה נאמנות, והיינו שכתב הטור שנתערבו ולדותיהם דמשמע שאין שום מכיר אותם, דאם לא כן אין כאן שום תערובות אלא הכחשה בין העדות ונתנו חכמים (נאמנות) להחיה והיינו עד עולם, כל זמן שלא בא שום עירעור, ונראה לי לתת טעם לדבריהם דלענין בכורה בחושן משפט דאשה אחת ילדה תאומים ורגיל להיות להם דמיון בצורתם וצריך הבחנה גדולה להבדיל ביניהם, על כן לא האמינו להחיה אלא לאלתר, אבל אחר כך לא דאפשר לטעות בקל, משא"כ כאן בתערובות ולד משתי נשים, בודאי במעט הבחנה יש היכר, על כן האמינו לחיה עד עולם, כל זמן שאין ערעור, כן נראה לענ"ד נכון בזה.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

וזהו בן לוי, וזהו ישראל, וזהו ממזר, ולא מדין תורה נאמנת. אלא האמינה רבנן, לפי שעל הרוב אי אפשר בענין אחר⁷⁶.

והילדים הללו אף על פי שאין להם שום חזקה כבר אלא על פיה, מחזיקין אותם על פיה כמו שהיא אומרת.

במה דברים אמורים כשהחזקה נאמנת ולא ערער עליה אדם, אבל אם ערער עליה אפילו אחד ואמר בשקר מעידה⁷⁷ אינה נאמנת, והבנים אם אין בהן ממזר, כולם בחזקת כשרות הן ואין להם ייחוס כהונה או לוייה, ואם יש בהן ממזר כולם בספק ממזר עומדים⁷⁸. ואם ער⁷⁹ אחד מעיד שאינו ממזר נאמן לסתור עדותה והרי הוא בחזקת כשר.

יא. נאמן בעל מקח לומר לזה מכרתי ולזה אין מכרתי במה

דברים אמורים בזמן שמקחו בידו אבל אין מקחו בידו

אינו נאמן

שנים שחלוקין על המקח⁸⁰ כל אחד אומר לי מכר, נאמן המוכר לומר לזה מכרתי ולזה לא מכרתי.

⁷⁶ זהו מדברי הר"ן מובא בב"ש שם ס שהקשה איך מועיל ערער חד הא קי"ל כ"מ שהאמינה התורה ע"א הרי הוא כשנים ולמה מהני ערעור חד ותירץ דוקא במלתא דעבידי לגלויי חשוב הוא כשנים אבל הכא אין החיה נאמנת אלא מפני שע"פ הרוב א"א בלאו הכי מ"ה יכול להכחיש אפי' אחר שהעידה.

⁷⁷ כתב המגיד כוונת הרמב"ם שערעור הוא עליה על עדות שלה ולפעמים הוא לטובת הולד שהיא אמרה שהוא ממזר והוא מערער שזהו כשר מ"ה לא כתב הרמב"ם ערעור על הולד, מיהו קשה למה מהני עירעור ידידה דהא בש"ס יחיב טעמא משום דליתא לולד חזקת כשרות א"כ י"ל להכשירו לא מהני וי"ל להכשירו נאמן כיון דאין לו חזקות פסול. ב"ש שם סא

⁷⁸ כ"כ לבוש, ומעמו לכאורה שבשו"ע סתם שכשר ובלא יחס ולא חילק אם יש בהם ממזר או לאו, ועיין ח"מ לג שהקשה "יש לדקדק מאחר שדר בבית ממזר א"כ הוי ליה קבוע ולמה לא יהי' הדין בעיר שרובה ישראל" ובאמת ס"ל ללבוש דהוי קבוע ולהכי הרי ספק ממזר (צ"ע דא"כ אמאי לא ניהוש לכהונה אם היה כהן ויהיה אסור בגרושה זונה וחללה ובטומאת המתים. וצ"ע)

⁷⁹ בב"ש סב כתב שכשר כשעד זה מעיד עליו שהוא כשר ומערער על עדותה אז הולד כשר ע"פ עדותו אף על גב דבחד זה יש ג"כ ממזר מ"מ כל וולד מהם אין לו חזקת פסול וע"א נאמן להכשירו והיינו עד כשר ואז נדחה עדות החיה ומ"ש ואין לו יחוס היינו דהעד זה א"י יחוסו אלא מעיד דולד זה לא ממזר הוא או י"ל לענין יחוס כהונה אין ע"א נאמן אלא להכשירו לבוא בקהל ישראל נאמן משום ספק ממזר כשר מדאורייתא.

⁸⁰ שו"ע חו"מ רכב א

הלכות הדף היומי

מסכת גידושין

אימתי בזמן שהמקח יוצא מתחת ידו, שאז הוא נאמן במינו שיכול ליתנו לאיזה צד שירצה כיון שהוא בידו⁸¹, אבל אם אין המקח יוצא מתחת ידו אינו אלא כעד אחד בלבד, ודינו בעדות זו כדין כל אדם שהרי אינו נוגע בעדותו.

⁸¹ האחרונים האריכו בביאור השיטות, הסמ"ע כתב בשם הר"ח והרא"ש שבזמן שהמקח בידו נאמן מכת מינו דאי בעי היה מוסרו למי שאומר עליו שמכר לו, ואינו נאמן אלא כשלקח מעות משניהם או מאחד והוא שמעיד עליו שמכר לו, אבל אינו נאמן לומר שנתרצה לזה שלא נתן מעות, דהוי מינו במקום עדים, אבל הרי"ף ורש"י ס"ל שאפילו אומר שנתרצה לזה שלא נתן המעות, וזה שנתן המעות בע"כ נתן לו נאמן, והטעם דכשמקחו בידו מידק דייק שלא לחזור מזה שנתרצה לו ונתן מעות, כדי שלא יעמוד במי שפרע, וכתב הסמ"ע שכן דעת הרמב"ם. ובאין המקח ביד המוכר, כתב הרי"ף שאם קיבל מעות מאחד נאמן לומר שנתרצה לשני, ויבואר להלן דף עד. בעזה"ת